

УДК 343.9.01

Олеся Дубович,

аспірантка НДІ вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України

ОСОБЛИВОСТІ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ ОСІБ БЕЗ ВИЗНАЧЕНОГО МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ

У науковій статті увагу приділено характеристиці системи запобігання злочинності осіб без визначеного місця проживання. У запропонованій системі запобігання визначається роль та значення заходів загальносоціальної і спеціально-кримінологічної спрямованості.

Ключові слова: бездомність, бездомні у світі, боротьба, запобігання проблемі бездомності, зарубіжний досвід боротьби з бездомними.

Кримінологічне вивчення будь-якого негативного соціального явища, що так чи інакше пов'язане зі станом криміногенності суспільства та конкретними проявами цієї властивості останнього, не є самоціллю. У цьому плані незайвими уявляються слова Д. О. Назаренка, який відмітив, що дослідження таких явищ, як бродяжництво та безпритульність, їх внутрішньої структури, зовнішніх проявів, детермінації підпорядковані кінцевій дослідницькій меті — розробленню комплексу заходів протидії [1].

Протидія явищу бездомності, а відповідно й злочинності цих осіб розуміється як комплекс системних заходів загальносоціальної та спеціально-кримінологічної спрямованості. Але визнання необхідності саме системного підходу до розв'язання цього питання сформулювалося не одразу. Період 2004—2008 рр. характеризується прийняттям низки законодавчих актів із використанням як нових підходів до розвитку системи соціального захисту та соціального забезпечення, спрямованих на подальше розширення застосування соціальних послуг, так і застарілих радянських підходів, для яких традиційними формами соціального захисту є пільги і соціальні виплати [2]. Так, виходячи з установлених у попередні періоди стандартів поведінки з уразливими верствами населення, на хвилі привернення суспільної уваги до проблеми бездомності й безпритульності в державі у 2005 р. прийнято Закон України «Про основи соціального

захисту бездомних громадян і безпритульних дітей». З цього моменту в Україні запроваджений більш-менш дієвий моніторинг за розвитком ситуації із бездомністю.

У розвиток цього Закону розпорядженням Кабінету Міністрів України у 2008 р. схвалено Концепцію соціального захисту бездомних громадян, основними завданнями якої визначено: запровадження ефективних форм профілактики бездомності; створення умов для розвитку мережі соціальних закладів (установ); удосконалення нормативно-правової бази з питань соціального захисту бездомних громадян; проведення підготовки та перепідготовки відповідних фахівців; застосування нових форм соціальної підтримки людей, що перебувають у складних життєвих обставинах. З метою втілення цих завдань у життя був прийнятий План заходів щодо реалізації Концепції соціального захисту бездомних громадян до 2012 р. Крім того, вперше за багато років незалежності України в державі розроблено та затверджено Основні напрями запобігання бездомності до 2017 р., чим по суті запроваджено національну модель запобіжної діяльності не лише бездомності як такої, а й злочинності тих, хто не має житла. Отже, система запобігання цьому різновиду злочинності набуватиме певних орієнтирів у своїй побудові та чітких уявлень про пріоритетні завдання у цій площині.

На сьогодні проблемам запобігання злочинам осіб без визначеного місця про-

живання приділяється певна увага. Однак здебільшого це відбувається у контексті подолання інших негативних суспільних проявів, віднесених до так званих фонових для злочинності явищ. Серед учених, які займалися й займаються проблематикою таких явищ, слід віднести: О. М. Бандурку, В. С. Батиргарееву, О. М. Бучацьку, В. В. Голіну, Б. М. Головкина, Т. А. Денисову, А. П. Закалюка, Д. О. Назаренка, О. Ю. Шостко та ін. Разом із тим, віддаючи належне напрацюванням учених, необхідно відзначити, що наявні знання не мають комплексного характеру та акцентують увагу одразу на багатьох видах фонових явищ. Недостатньо простежується й нерозривний зв'язок бездомності із конкретними видами злочинних проявів, які вона викликає. Отже, звернення до проблематики розроблення адекватних заходів протидії злочинності осіб без визначеного місця проживання є вельми актуальним та своєчасним.

Важливішими цілями даної публікації є, по-перше, виявлення особливостей процесу створення ефективної системи запобігання злочинності осіб без визначеного місця проживання; по-друге, окреслення першочергових завдань, які слід вирішити під час побудови системи заходів протидії цьому виду злочинності.

Основою запобігання злочинності бездомних є упередження виникнення явища бездомності як такої. Це упередження має стратегічний характер, оскільки розраховане не лише на досягнення найближчої мети — недопущення набуття людиною статусу бездомної та її переходу до групи виключення, а й на далекосяжні цілі — недопущення залишення людини в цьому статусі, його заглиблення та запобігання будь-яким злочинним проявам з їх боку. Якщо не допустити виникнення такого статусу, то й не існуватиме і злочинності цих осіб. Не виключено, що людьми, які потенційно можуть стати бездомними, не вчинятимуться у подальшому злочини, але ж заходи з упередження соціального вигнання у будь-якому разі зменшать ризик остаточного занепаду особи й «спрощення» її переходу на злочинний шлях як звичний спосіб життя.

Запобіжна діяльність щодо злочинності бомжів проводитиметься на двох етапах. На першому із них заходи спрямовані на попередження саме факту втрати житла уперше або повторної втрати тимчасового житла, яке надається відповідними суб'єктами соціального захисту після того, як особа вже опинилася на вулиці і деякий час перебувала там. На другому етапі запобіжної діяльності, що за часом співпадає із веденням людиною «вуличного життя», передбачається вживання заходів, які хоча й набувають рис спеціально-кримінологічного характеру, однак мають за мету нормалізацію життя бездомної особи шляхом застосування заходів загальносоціальної спрямованості. Ефективність від цієї діяльності буде незначною, якщо заходи спеціально-кримінологічного характеру не поєднуюватимуться із заходами загальносоціальної спрямованості. При цьому основне навантаження у запобіжній роботі щодо злочинності бездомних покладається на заходи загальносоціальної спрямованості.

По-третє, пропонуючи конкретні запобіжні заходи, треба враховувати думку бездомних осіб. Перш ніж домагатися допомоги цим людям, доцільно запитати про те, якої саме допомоги з боку суспільства вони потребують. Проведене дослідження виявило, що найбільш широкого спектру допомоги вимагають бездомні, ступінь морального занепаду яких ще не досягає значення важкого або незворотного. Щодо останніх, то, на їх думку, допомога цілком може обмежитися пересувною медичною допомогою та талонами на харчування за принципом «доступність 24 години на добу».

По-четверте, запобігання злочинності бездомних осіб відрізняється особливістю суб'єктного складу у проведенні такої діяльності. Справа в тому, що внаслідок двоетапності цієї діяльності (запобігання бездомності як такої та запобігання злочинним проявам бездомних як продовження перебування людини у стані бездомності) в ній мають бути задіяними практично всі суспільні інституції. Не виключаючи провідної ролі державних установ, ця робота стає неможливою без активного залучення громадських інституцій в особі численних благодійних

фондів, волонтерів, у тому числі міжнародних. Але ж і з пересічних громадян не знімається обов'язок щодо надання посильної допомоги у налагодженні життя тих, хто залишився на вулиці.

По-п'яте, сполучення комплексу загальносоціальних та спеціально-кримінологічних заходів у кінцевому підсумку має відбиватися на індивідуальному рівні. Індивідуальна профілактика має бути спрямована саме на відповідні детермінанти, особу девіанта, обставини та ситуації, що сприяють бродяжництву та безпритульності, мікросередовище; такі заходи покликані нейтралізувати внутрішні спонукання особи, скоригувати її поведінку [3].

По-шосте, всі стандарти у галузі реалізації соціальних прав людини, щоб упередити виникнення проблеми бездомності, вже давно відомі міжнародній спільноті. Принаймні трьома «китами» у міжнародно-правовій площині виявляються положення таких документів, як: 1) Загальна декларація прав людини; 2) Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права; 3) Європейська соціальна хартія (переглянута). Забезпеченню права людини на житло ці документи приділяють чимало уваги: у кожному з них підкреслюється, що кожна людина має право на достатній життєвий рівень, який є необхідним для підтримання здоров'я і добробуту свого та своєї родини, у тому числі шляхом забезпечення права на житло.

Висловлені вище методологічні зауваження мають стати керівними засадами у побудові оптимальної моделі запобігання злочинності осіб без визначеного місця проживання.

Напрямами запобігання виникненню стану бездомності мають стати такі:

1) видача громадянам кредитів під заставу житла має відбуватися лише за умови, якщо в них є інше «запасне» житло на випадок переходу закладеного житла до позичальника кредитної суми або якщо треті особи (родичі, інші особи) згодні надати власне житло у випадку втрати боржником житла через неповернення або несвоєчасного повернення кредиту;

2) широка соціальна реклама із запропонуванням конкретного спектру соці-

альних послуг на випадок виникнення у людини кризової ситуації у житті, що загрожує втратою житла, на безоплатній основі;

3) діяльність кризових центрів, «гарячих ліній» та ін., до яких можна звернутися людині у випадках виникнення кризових ситуацій, що загрожують втратою житла, які працюють за принципом «доступність 24 години на добу»;

4) загальнообов'язкове державне соціальне страхування зі створенням фонду соціального захисту осіб на випадок виникнення в них стану бездомності. Раніше ідея створення подібного фонду вже висловлювалась у російській спеціальній літературі. Так, підкреслюється, що джерелами утворення такого фонду можуть бути фонди: а) соціального страхування, бюджет якого створюється з відрахувань, що стягуються з фонду заробітної плати підприємств й організацій; б) пенсійний; в) медичного страхування, частина з якого має залучатися для надання медичної допомоги бездомним особам; г) позабюджетні, що формуються за рахунок відрахувань із прибутку підприємств й організацій, що підлягає оподаткуванню; д) соціальної благодійності; е) меценатів й спонсорів та ін. [4];

5) широка участь недержавних, у тому числі благодійних, релігійних та ін., інституцій у наданні допомоги нужденним. До речі, саме ці інституції (не лише в Україні, а й у зарубіжних країнах) виявилися піонерами у справі організації підтримки незаможних прошарків населення;

6) розвиток у державі політики будівництва так званого бюджетного соціального житла, доступного широким верствам населення. Із цією метою необхідно передбачити: а) розробку довгострокової стратегії щодо розвитку державних житлових програм й власне реалізацію на державному рівні програм забезпечення житлом незаможних прошарків населення із визначенням тих категорій громадян, які належать до цього прошарку; б) опрацювання схем щодо пільгового кредитування будівництва (реконструкції), придбання й благоустрою житла, у тому числі на умовах оренди; в) формування прозорої системи ведення обліку громадян, які потребу-

ють покращення житлових умов, та управління розподілом вільного соціального житлового фонду, із залученням до цих процедур представників громадського контролю; г) вдосконалення нормативно-правового регулювання порядку надання й використання бюджетного соціального житла;

7) особливий (ускладнений) порядок відчуження житла, що знаходиться у власності літніх, особливо самотніх, людей, з урахуванням інтересів конкретної літньої особи, її стану здоров'я, бажання та ін., із залученням до процедури відчуження житла нотаріусів державних нотаріальних контор.

Отже, чимало із запропонованих заходів, що мають у цілому загальнокримінологічну спрямованість, здатні якщо не подолати, то принаймні знівелювати гостроту проблеми бездомності в українському суспільстві у теперішній час.

На етапі, коли людина вже стала бездомною, завдання її повернення до соціалізованого способу життя набагато ускладнюється. Ще 20 років тому науковцями підкреслювалося, що, у першу чергу, необхідно розробити комплекс програму соціального захисту бездомних та визначити джерела її фінансування [5]. Сьогодні, як вже зазначено вище, в Україні прийнято документ під назвою Основні напрями запобігання бездомності до 2017 р., який можна розцінювати як своєрідну програму дій на майбутній час. У ньому в цілому правильно визначені напрями роботи, яку потрібно здійснювати у суспільстві, щоб певним чином стабілізувати проблему з бездомністю. Але це лише перший крок, оскільки у розвиток цього документа необхідно розробити конкретний план дій. Причому, як показує досвід планування боротьби з тими чи іншими видами злочинності, так званими фоновими явищами, такі плани мають розроблятися з урахуванням специфіки кожного регіону, оскільки кількість бездомних, їх контингент, специфіка «проблемності» того чи іншого населеного пункту, що виникає внаслідок їх концентрації, соціальні можливості запобігання цьому явищу та ін. у різних областях, вочевидь, не є однаковими. Недаремно у згаданому документі зазначається про необхідність

вивчення питання щодо запобігання бездомності у кожному регіоні України.

Наступне положення, що має, на наш погляд, важливе значення на етапі, про який йдеться, — вдосконалення обліку кількості таких осіб у масштабах держави шляхом: а) чіткого визначення суб'єкта, який відповідає за остаточне обрахування бездомних осіб, та форм взаємодії й обміну інформацією цього суб'єкта з іншими органами, діяльність яких так само пов'язана з даним контингентом, включаючи правоохоронні органи, б) ведення єдиного реєстру бездомних осіб, в) удосконалення відповідної статистичної звітності, г) процедура реалізації цього обліку на практиці. Сьогодні уявлення про кількість цих осіб базуються на відомостях, наданих центрами обліку за фактами добровільного звернення до них бездомних. У той самий час певну статистичну інформацію представляють й спеціалізовані установи, які надають соціальні послуги. Але не всі бездомні особи внаслідок різних причин звертаються до таких установ. Отже, чимало з них ніяким чином не потрапляють до соціального обліку.

Попутно із завданням щодо установлення дійсних масштабів явища бездомності у такий спосіб вирішуватиметься ще одна проблема — отримання уявлення про дислокацію таких громадян, місця, де вони збираються, що дозволить навіть скласти інтерактивну карту їх «стоянок». Передбачаємо, що, пропонуєючи такий підхід, можна отримати на свою адресу докори з приводу установлення нібито тотального контролю за цими особами, що може розцінюватися як порушення певних прав людини. Але власна безпека бездомних та безпека оточуючих варта серйозних та енергійних заходів убезпечення від будь-яких правопорушень з боку цих осіб або проти них самих, нещасних випадків та ін.

Бажаючи допомогти нужденним, треба вдаватися до широкого інформування у доступній формі щодо наявності й розташування закладів соціального захисту, номенклатури послуг, що ними надаються. Цій меті слугуватиме зовнішня реклама, особливо у місцях традиційного скупчення бездомних громадян. Так, власний досвід дослідниці установити,

скільки у м. Полтаві і де знаходяться спеціалізовані установи для бездомних громадян, показав, що їх діяльність ніяк не рекламується. Швидко отримати необхідну інформацію вдалося лише за допомогою Інтернету. А якщо припустити, що бездомні в основній своїй масі не є користувачами цієї системи, то отримати оперативно необхідну інформацію просто не уявляється можливим.

У свою чергу, реалізація запобіжних заходів загальносоціальної спрямованості має виявитися недостатньою. Тому виникає необхідність вдаватися до спеціально-кримінологічних заходів. Визначаючи характер цих заходів запобігання злочинності бездомних осіб, слід виходити, насамперед, з особливостей цієї злочинності. Так, злочини бомжів нерідко мають спонтанний характер, особливо коли йдеться про насильницькі, корисливо-насильницькі злочини, злочини проти статевої недоторканості особи. У цих випадках умисел на їх вчинення виникає миттєво, без будь-якого більш-менш тривалого осмислення. Отже, й часу для проведення профілактичної роботи щодо упередження конкретного злочину, погашення агресивного настрою особи фактично немає. Разом із тим, пам'ятаючи про морально-психологічні властивості цих осіб, специфіку їх середовища перебування, можна виділити низку заходів спеціально-кримінологічної спрямованості, що матимуть стратегічний характер у визначенні пріоритетів запобіжної роботи.

По-перше, посилене патрулювання міліції у районі місць «традиційного» скупчення бомжів. До цієї діяльності доцільно залучати й представників активно створюваних останнім часом громадських формувань правоохоронної спрямованості. Присутність елемента контролю, з одного боку, створювала б у бездомних відчуття захищеності від будь-яких протиправних діянь стосовно них самих, а з другого, відіграла б роль стримуючого чинника у реалізації будь-яких злочинних намірів вже самими бездомними. Запропонований захід, на наш погляд, є конкретним втіленням віктимологічної профілактики серед бездомних громадян.

По-друге, ліквідація точок незаконного розливу спиртного (самогону) особливо у районах перебування бездомних осіб. Існування таких місць насамперед є упущенням у роботі служби дільничних інспекторів, більшості з яких добре відомі «пункти» незаконного виготовлення спиртних напоїв на підвідомчій їм території. Ця проблема напряму пов'язана із так званими відкатами посадовим особам за можливість здійснювати окремими громадянами протиправну діяльність. Тобто ліквідація корупційної складової на цьому рівні — обов'язкова умова успішності роботи з контингентом бездомних у «польових умовах». Зазначене стосується й проблеми поширення наркотичних засобів серед бездомних лише з тією різницею, що нерідко вони самі є активними дилерами незаконного обігу наркотиків.

По-третє, періодична оперативна «обробка» місць скупчення бомжів на предмет виявлення зброї та наркотиків. Зважаючи на те, що «обов'язковим атрибутом» життя на вулиці, як зазначили самі бездомні особи, є кастети, нунчаки, ножі (чимало з яких відносяться до холодної зброї) та інші предмети, пристосовані у тому числі й для нанесення тілесних ушкоджень, одним із профілактичних запобіжних заходів є своєчасне вилучення цих предметів. Цим, принаймні, досягається запобігання злочинам проти життя й здоров'я особи, корисливо-насильницьких злочинам, а так само злочинам, пов'язаним із незаконним обігом зброї.

Складніше йдуть справи з добровільною здачею наркотиків, оскільки чимало з бездомних є наркозалежними особами. Вважаємо, періодичні рейди з метою запобігання злочинам у сфері незаконного обігу наркотичних засобів є необхідними, але вилучення цих речовин без відповідної роботи щодо подолання наркотичної залежності в особи виявлятиметься неефективним — замість вилученої дози такі особи виготовлятимуть (купуватимуть) іншу. Тому альтернативою адміністративних і кримінальних санкцій за ці дії може стати лише згода особи на добровільне проходження лікування в умовах стаціонару або участь у програмах заміс-

ної терапії, які останнім часом набувати-
муть все більшого поширення.

По-четверте, з метою запобігання й
викриття вчинення багатьох злочинів,
особливо тих, що вчиняються на вулиці
як самими бездомними, так й іншими
особами, розглядуваний контингент осіб
доцільно залучати до співробітництва з
правоохоронними органами в якості ін-
форматорів. Включення особи до цієї
діяльності культивуватиме в ній, окрім
усього іншого, почуття потрібності й ко-
рисності для суспільства. Тому під час
співробітництва слід підкреслювати да-
ний аспект, що може виявитися одним із
мотиваторів ресоціалізації особи.

По-п'яте, слід погодитися із думкою
окремих фахівців із сфери соціальної до-
помоги, що запобіганню рецидиву з боку
бездомних осіб сприятиме застосування
покарань, пов'язаних саме із позбавлен-
ням або обмеженням волі. Це аж ніяк не
свідчить про негуманне ставлення до цих
осіб. Справа в тому, що шлях до ресо-
ціалізації особи, яка вже одного разу ста-
ла злочинцем, у такому випадку, як це
не дивно, є коротшим: особа після свого
звільнення від відбування покарання має
більше шансів (за умов у місцях позбав-
лення (обмеження) волі або виконання
арешту, що задовольняють елементар-
ним вимогам існування людини, яких
немає на вулиці), практично одразу по-
трапити під опіку спеціалізованих інсти-
туцій. У будь-якому разі ще під час зна-
ходження за ґратами розпочинається
робота із розв'язання багатьох побутових
проблем, що, скоріше за все, виникнуть
після звільнення, — із проживанням,
працевлаштуванням, оформленням доку-
ментів, необхідністю проходження ліку-
вання та ін. Тобто за умов, у яких людині
заново прививаються елементарні навич-
ки турботи про себе, дотримання дисцип-
ліни, вона потрапляє до закладів соціаль-
ного захисту, минаючи вулицю. Вирі-
шення цієї непрості проблеми важливо
ще й тому, що застосування до бездомних
злочинців інших видів покарань означає
їх фактичне залишення на вулиці. До то-
го ж, не всі види покарань можуть бути
до них застосовані або їх застосування
досягатиме цілей покарання. Так, засто-
сування виправних робіт є обмеженим,
оскільки ці особи не працевлаштовані, а

отже, не мають місця роботи, за яким во-
ни б відбували покарання. Призначення
штрафу практично не матиме карального
та запобіжного ефекту, оскільки відсут-
ність засобів до існування робить немож-
ливим це стягнення. Висловлене стосу-
ється здебільшого і такого виду покаран-
ня, як позбавлення права обіймати певні
посади або займатися певною діяльністю
(звісно ж, якщо це покарання передбаче-
но у санкції статті КК, за якою засу-
джується особа). Водночас є певний сенс
у призначенні засудженим бездомним та-
кого виду покарання, як громадські ро-
боти. Певні види діяльності «традицій-
но» освоюються, насамперед, даною
соціальною групою. Йдеться, напри-
клад, про сортування сміття (склотари,
картону, побутових відходів та ін.) на
міських і приміських смітниках. Не
будь-яка людина погодиться сьогодні на
таку роботу. Тому користь від залучення
до цієї роботи засуджених до громад-
ських робіт бездомних громадян є вели-
чезною.

По-шосте, постійна робота із припи-
нення фактів бродяжництва і безпри-
тুলності дітей і підлітків із подальшим
вживанням комплексу різноманітних за-
ходів щодо їх ресоціалізації. Ця робота
вже багато років проводиться в нашій
державі. Однак її наполегливе проведен-
ня — запорука зменшення у майбутньо-
му кількості бездомних на вулицях. Ціл-
ком очевидно, що легше попередити де-
віацію на цьому етапі, ніж згодом отри-
мати «готового» члена співтовариства
бездомних осіб.

По-сьоме, спеціально-кримінологіч-
ним заходом запобігання злочинності
бездомних є адміністративний нагляд за
особами, звільненими із місць позбав-
лення волі. На сьогоднішній день у Зако-
ні України «Про адміністративний на-
гляд за особами, звільненими з місць
позбавлення волі» визначається чіткий
перелік осіб, за якими встановлюється
цей нагляд унаслідок констатації реци-
дивнебезпечної поведінки таких осіб.
Але, враховуючи той факт, що серед без-
домних правопорушників чимало осіб,
що вчинили наркотичні злочини або по-
ведінка яких свідчить про вперте неба-
жання ставати на шлях виправлення,
підкорятися соціальним нормам, що за-
безпечують спокій і правопорядок у су-

спільстві, такий захід, як адміністративний нагляд, має широко використовуватися до цього контингенту осіб. У зв'язку із цим пропонуємо доповнити Закон України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі» положенням стосовно установлення адміністративного нагляду за особами, які відбували покарання у виді арешту, обмеження або позбавлення волі

та які до засудження не мали визначеного місця проживання.

На завершення зазначимо, що тільки комплексний підхід до проблеми запобігання, у першу чергу, виникненню явища бездомності може призвести до відчутного покращення у країні ситуації зі злочинністю осіб без визначеного місця проживання.

ПРИМІТКИ

1. Назаренко Д. О. Кримінологічний аналіз та протидія фоновим для злочинності явищам : монографія / Д. О. Назаренко. — Х. : Діса плюс, 2013. — С. 368.
2. Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні: реальний стан та перспективи реформування. — К. : Центр громадської експертизи, 2009. — С. 33.
3. Назаренко Д. О. Зазнач. праця. — С. 379.
4. Юликова Е. П. Соціальна заштита бомжей / Е. П. Юликова, В. Ф. Склярів // Социс. — 1994. — № 10. — С. 139.
5. Там само. — С. 138.

Дубович Олеся. Бездомность в современном мире и борьба с преступностью лиц без определенного места жительства.

В научной статье внимание уделено подходам к проблеме бездомности во всем мире, постановки путей решения этого вопроса и уделено внимание преступности лиц без определенного места жительства в мире.

Ключевые слова: *бездомность, бездомные в мире, борьба, предотвращение проблемы бездомности, зарубежный опыт борьбы с бездомными.*

Dubovich Olesia. Homelessness in the modern world and the fight against crime homeless.

In the scientific article the attention is paid to the approaches to the problem of homelessness across the world, setting solution to this issue and people paid attention to crime without a specific habitats in the world.

Key words: *homelessness, homeless people in the world, fight, prevent homelessness, foreign experience in dealing with the homeless.*